

i dalších odvětví uměleckého řemesla raného středověku. Litými graniturnami 7.—8. století ve světle rentgenfluorescenčních analýz se zabývala N. Profantová, jež zveřejnila především výsledky zkoumání těchto artefaktů z Mikulčic, Hevlína, Dolních Dunajovic, Olomouce, Brna-Starých Zámků u Líšně a dále některých slovenských lokalit (Devínska Nová Ves, Bernolákovo, Komárno). Výsledky systematického výzkumu slovanského hradiska Gars-Thunau na řece Kampě v Dolním Rakousku prezentoval H. Friesinger. Na předvelkomoravskou a velkomoravskou problematiku byla zaměřena přednáška B. Dostála o kontaktech moravských Slovanů se sousedními zeměmi, především na základě šperkařských výrobků, a J. Vignatiové, která se zabývala chronologií a charakterem podélných zemnic s hliněnou pecí, známých například z hradiska Pohansko u Břeclavi, a dala je do širších souvislostí s podobnými nálezy z Dolního Rakouska.

Závěrečná část jednání archeologické sekce byla již plně zaměřena na problematiku mladší doby hradištní a vrcholného středověku, tedy periody od 2. poloviny 10. do 15. století. Z. Měřínský probral aspekty vztahů hmotných památek jižní Moravy z 10.—13. století k okolním teritoriím, M. Plaček věnoval pozornost kontaktům mezi hradním stavitelstvím moravského a rakouského horního Podyjí a R. Procházka zevrubně naznačil na základě nálezových celků z výzkumů v Brně, ulicích Česká, Dominikánská, Kozí i na dalších místech, chronologii brněnské keramiky 13. až počátku 14. století.

Symposium bezesporu přispělo k řešení závažné problematiky interetnických vztahů a výměny kulturních hodnot okolních oblastí s jihomoravským regionem a z jeho jednání bude vydán péčí Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně a Okresního archivu Břeclav se sídlem v Mikulově další svazek sborníkové řady Mikulovská sympozia.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Kultura v Olomouci 10.—13. století

Ve dnech 20.—23. března 1990 se uskutečnilo v Olomouci již poosmé sympozium Historická Olomouc a její současné problémy, věnované tentokrát širším otázkám kulturního vývoje raného až počátku vrcholného středověku včetně památek hmotné kultury v tomto pro moravský středověk 11.—13. století nejdůležitějším centru. Úvodní referáty se týkaly dějin Olomouce 10.—13. století (M. Kouřil), dějin olomouckého údělu a zdejších údělných knížat od připojení Moravy k českému státu v rozmezí let 1019—1020 až do poloviny 12. století (B. Krzemińska), hranic olomouckého biskupství v letech 1091—1092 (A. Roubic), Análů hradištsko-opatovických (J. Zezulčík) a širší pohled na velké duchovní a materiální převraty 12. století v západní Evropě podal J. Kudrna.

Velký blok přednášek byl věnován diplomatice (S. Dušková, J. Bistrický, I. Hlaváček), Olomouci v historiografii raného středověku (M. Bláhová), toponomastice (J. Skutil), olomouckým hudebním rukopisům 12. století (S. Červenka) a zde také vystoupili zahraniční účastníci (J. Szymański, P. Šorin). Na širokém komparativním základě byl pak založen referát R. Chadraby sledující velkomoravskou tradici v symbolice českého království.

Řada přednášejících zaměřila svoji pozornost na problematiku hmotné kultury — archeologii, numismatiku a hlavně otázky stavebně historického vývoje a dějin umění. J. Bláha předvedl široký výběr archeologicky získaných hmotných památek 10.—13. století, V. Dohnal výsledky posledních dvou výzkumných sezón v prostoru východní budovy tzv. olomouckého Přemyslovského paláce, T. Krejčík se zabýval ikonografií

olomouckých denárů 11.—12. století a M. Plaček shrnul ve svém příspěvku naše dosavadní znalosti o stavebně historickém vývoji Olomouckého hradu. Tradičně značnou pozornost věnovali referující tzv. Přemyslovskému paláci na bývalém Olomouckém hradě (již výše zmiňovaný V. Dohnal, A. Rozehnal, I. Hlobil) a E. Mazůrová seznámila přítomné s novými zjištěními o vstupním portálu do Bratislavského hradu.

Zasedání, kde odezněla řada příspěvků z různých oborů historických věd, ukázalo užitečnost podobných setkání, zejména nutnost intenzivně se dále složitou problematikou olomouckých, ale i moravských dějin 11.—13. století zabývat.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Vědecké zasedání Počátky měst v Čechách a na Moravě

Dne 5. XII. 1990 se pod tímto názvem konalo setkání odborníků zabývajících se problematikou středověkých měst. V úvodním referátu J. Kejř podrobně rozebral původ městského a trhového práva v našich zemích a hlavní výsledky studia středověkých měst v Čechách i na Moravě shrnul F. Hoffmann, jenž zdůraznil zejména nutnost strukturálního pohledu na celý městský organismus a aspekty metodologické. J. Zemlička věnoval pozornost terminologickým otázkám spojeným se vznikem městských obcí a Z. Měřínský spolu s L. Sulitkovou informovali o výsledcích studia moravských a slezských středověkých měst během zhruba posledního dvacetiletí s důrazem na počáteční období vzniku a výsledky archeologických výzkumů. Tématem referátu J. Smetany byla problematika historické a sídelní geografie i stavebně historických a urbanistických aspektů — rozbor vypovídací hodnoty půdorysu českých středověkých měst. Na závěr T. Velínský zhodnotil podrobně přínos archeologického bádání při řešení otázek geneze českých středověkých měst (např. Děčín, Plzeň, Most atd.; z Moravy Žďár nad Sázavou).

K prosloveným referátům odeznělo i několik diskusních příspěvků, z kterých jmenujme alespoň J. Bakalu. Upozornil na některé nové názory o filiaci městských práv na severní Moravě a ve Slezsku, kde se projevuje samostatný proud práv hlubčických, vycházejících z magdeburské velkorodiny. V závěru zdařilé akce organizované Historickým ústavem ČSAV v Praze informoval J. Zemlička o připravovaném projektu Repertoria českých a moravských měst doby přemyslovské, jež by mělo přinést ucelené poznatky a údaje o městech, městečkách a tržních osadách v českých zemích z různých hledisek historických, právně historických, sídelně geografických, archeologických i dalších.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Odborný seminář 800 let premonstrátského kláštera v Louce u Znojma

Zasedání se uskutečnilo dne 14. XI. 1990 ve Znojmě a bylo zde předneseno několik zajímavých příspěvků věnovaných jak širší problematice doby zakladatele kanonie Konráda II. Oty a jeho úlohy v dějinách přemyslovské dynastie (J. Zemlička), tak i referátů a koreferátů zabývajících se speciálně louckým klášterem. H. Krmíčková rekonstruovala na základě diplomatického materiálu i klášterní tradice posloupnost nejstarších louckých opatů od založení kláštera v roce 1190 až do počátku 14. století. Součástí velmi zdařilé akce organizované Jihomoravským muzeem ve Znojmě byla i exkurze do prostor bývalého kláštera a konventního kostela s kryptou.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ